

Processen hos länskatte rätt

Av kanslichefen Bertil Wennergren

År 1964 fick landskamreraren Bengt Bohman och författaren till denna artikel i uppdrag att inom finansdepartementet utarbeta förslag till mera detaljerade regler för prövningsnämndsprocessen. Som framgått av regeringsrådet Walbergs artikel om skatteförvaltningsreformen har vårt uppdrag mynnat ut i ett förslag till *lag om skatterätt* (SOU 1967:24).

Lagen består av tre delar, en första avdelning om skatterätts organisation m. m., en andra om förfarandet i skatterätt och en tredje om skatterätts avgöranden m. m. Den första avdelningen handlar om skatterätternas organisation, kompetens (lokalt, sakligt, funktionellt, tidsmässigt), domared och jäv. Det är landskontorsutredningens förslag som här klätts i paragrafdräkt. Den andra avdelningen behandlar sådana frågor som utredningens syfte, skatterättens processledning, desertion av för sena ansökningar och besvär, fullständigande av bristfälliga partsskrifter, enkannerligen reservationsbesvär, skriftväxlingen, muntlig förhandling med förhör upplysningsvis eller under ed med vittnen och sakkunniga, syn och protokoll. Den tredje avdelningen tar upp sådant som skatterätts befogenhet att gå utom enskild parts yrkanden, omröstningen i skatterätt, beslutsunderlaget, beslutsmotivering, beslutsdelgivning och besvärshänvisning, självrättelse och beredning av kammarrättsbesvär.

Bestämmelserna är visserligen skrivna för att passa en domstol av den typ som landskontorsutredningen föreslår. Denna får verklig domstolsstatus och kan därför ges befogenheter att höra vittnen under ed m. m., som inte anses kunna tilldelas ett sådant organ som en prövningsnämnd. Vidare får länskatte rätten helt andra personella resurser än prövningsnämnden. Större krav kan därför ställas på processledning, penetration av sak- och rättsfrågor, beslutsmotivering m. m. Men i många delar är de processregler som föreslås inte beroende av vare sig domstolsstatusen eller den personella upprustningen. De bör därför i och för sig kunna införas också hos nuvarande prövningsnämnder.

Bortsett från edsförhör o. d. föreslås inga direkt revolutionerande förändringar i den nu tillämpade processen hos prövningsnämnderna. Den är väl beprövad och fungerar i stort sett bra. De regler som handlar om det skriftliga förfarandet kan närmast sägas utgöra en försiktig vidareutveckling av gällande ordning med syftet att få till stånd större enhetlighet länen emellan. Ett förslag att ansökningar och besvär skall deserteras ex officio föranleds just av behovet av att enhetligheten säkerställs. Bestämmelserna om skriftväxlingen har gjorts mera detaljerade än de nuvarande för att få bättre garantier för meningsfulla svar från enskild part. Den enskilda parten skall vidare kunna före-

läggas att meddela huruvida han medger eller bestrider sin motparts yrkanden sådana de bestämts i dennes besvärsskrift eller förklaring över den enskilda partens besvär. Syftet är att få underlag för bestämmande av om målet skall kunna handläggas som enmansmål eller ej.

Processen kan i alla mål — skattemål såväl som uppboräds- och folkbokföringsmål — byggas upp kontradiktoriskt, eftersom det är meningen att skatteverket skall företräda det allmänna i alla typer av mål hos länsskatterätt. Det kontradiktoriska momentet utesluter inte att officialprincipen skall råda men den behöver inte komma till uttryck på annat sätt än genom markering av länsskatterättens processledning. Länsskatterätt föreslås också få samma rätt som prövningsnämnd att gå utom enskild parts yrkande för att besluta till det bättre för honom.

Om inhämtande av yttrande från taxeringsnämndsordförande föreslås att det

företrädesvis skall ske genom skatteverket. Har skatteverket inte under sin utredning av målet skaffat sådant yttrande men finner länsskatterätten att det behövs, skall rätten dock själv inhämta utlåtande.

Processen skall givetvis fortfarande vara skriftlig. En något vidgad möjlighet till muntlig förhandling föreslås. Om förhandlet i samband med muntlig förhandling ges vissa regler, bl.a. om muntlig förberedelse inför skatterättens ordförande, om ersättning till enskild part för inställelse i vissa fall, om offentlighet, om förhandlingens gång och om protokoll. Utsagor skall kunna tas upp genom stenografi eller på fonetisk väg.

Slutligen kan nämnas att tanken väcks att länsskatterätterna (och gärna redan prövningsnämnderna) skall skriva sina beslut i form av utslag som inte tas in i protokoll utan sätts upp fristående. Sker det skapas förutsättningar för förenklad utslagsskrivning i kammarrätten.